

NOKIANKAUPUNKI

Mielekäs ja hyvinvoiva Nokia

Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2019–2021

Sisällys

JOHDANTO	3
1. SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	4
1.1. Kansallisen mielenterveys- ja päihdesuunnitelman painopisteet vuoteen 2020 saakka	4
1.2. Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017 -2020	4
1.3. Nokian kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2017 -2020	6
1.4. Nokian Kaupunkistrategia	7
1.5. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelman taustatekijät	8
2. MIELEKÄS JA HYVINVOIVA NOKIA 2019–2021	11
2.1. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelman arvot	11
2.2. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelman visio, kehittämisen painopisteet ja tavoitteet	11
2.3. Seuranta ja arviointi	17
LÄHTEET	18
Liitteet	20
Liite 1. Sotkanet indikaattorit	20

JOHDANTO

Mielenterveyden edistäminen ja päihdehaittojen ehkäiseminen on keskeistä kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta. Mielenterveyttä edistetään vahvistamalla mielenterveyttä suojaavia tekijöitä sekä vähentämällä riskitekijöitä. Päihdehaittoja voidaan vähentää vaikuttamalla päihteiden kysyntään, saatavuuteen ja haittoihin. Lapsuuden kasvuolosuhteet, psyykinen ja sosiaalinen haavoittuneisuus sekä päihteiden helppo saatavuus ja käyttötapa ovat merkittäviä mielenterveys- ja päihdeongelmien riskitekijöitä.

Mielenterveyden häiriöt ja päihdehaitat ovat yleisiä kaikissa ikäryhmissä. Mielenterveyshäiriöitä arvioidaan olevan jopa viidesosalla lapsista ja neljäsosalla aikuisista. Alkoholin liikakäyttöä arvioidaan olevan jopa 40 %:lla miehistä ja 20 %:lla naisista. Lääkkeiden päihdekäyttö sekä huumausaineiden sekakäyttö on yleistynyt erityisesti 25 -34-vuotiaiden keskuudessa. Lisäksi rahapelaaminen on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä.

Mielenterveys- ja päihdeongelmia kohdataan yhä enemmän peruspalveluissa. Mielenterveys- ja päihdetyö kattaa edistävän ja ehkäisevän työn lisäksi hoidon ja kuntoutuksen. Ongelmien varhainen tunnistaminen on tärkeää ja vaikuttaa keskeisesti palveluiden riittävyyteen ja saatavuuteen. Pitkäjänteisellä ehkäisevällä mielenterveys- ja päihdetyöllä voidaan merkittävästi vähentää kasvavia mielenterveys- ja päihdehaittoja. Palveluiden kehittäminen edellyttää verkoston kokoamista ammattilaisista, päättäjistä, kolmannen sektorin toimijoista ja kuntalaisista. Mielenterveys- ja päihdetyön painopistettä tuleekin siirtää korjaavista erityispalveluista ehkäisevään työhön ja varhaiseen tunnistamiseen.

Olemme menossa kohti Sote -uudistusta. Tulevaisuudessa mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat pääsääntöisesti maakunnan hallinnoimaa toimintaa. Ehkäisevä päihdetyö on kuitenkin jäämässä kunnalliseksi toiminnaksi. Perustasolla tulee olla neuvonnan ja ohjauksen lisäksi myös hoitoa mielenterveys- ja päihdepotilaille. Uudistuksessa tulee turvata kolmannen sektorin tärkeän työn jatkuvuus, jotka järjestävät pääsääntöisesti etsiviä ja matalankynnyksen palveluja. Uudistuksessa on tavoitteena parantaa yhteistyötä, selkiyttää koordinoitua ja lisätä osaamista. Lisäksi sähköisiä palveluja lisätään. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaat tulevat tarvitsemaan vahvaa palveluohjausta voidakseen käyttää valinnanvapautta tai hankkia palveluja.

Nokian mielenterveys- ja päihdesuunnitelman; Mielekäs ja hyvinvoiva Nokia on päivittänyt Nokian kaupunginjohtajan nimeämä mielenterveys- ja päihdetyön ryhmä: Terhi Leskinen, Taru Parsiala, Päivi Hakanen, Mirja Laitinen, Sanna Koivukangas, Elina Kekki, Anna Lappeteläinen, Salla-Maria Lehtinen, Riikka Katajainen, Kirsti Hallikainen ja Pia Heinonen.

Keskeisenä ajatuksena suunnitelmassa on se, että mielenterveys- ja päihdetyö kuuluu meille kaikille!

1. SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

Nokian mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2019 -2021 pohjautuu kansalliseen kehittämislinjaukseen, alueelliseen- ja paikalliseen hyvinvointisuunnitelmaan sekä kaupunkistrategiaan.

1.1. Kansallisen mielenterveys- ja päihdesuunnitelman painopisteet vuoteen 2020 saakka

Kansallisessa mielenterveys- ja päihdesuunnitelmassa 2009 -2015 linjattiin mielenterveys- ja päihdetyön keskeiset periaatteet. Suunnitelmassa oli neljä painopistealuetta: asiakkaan aseman vahvistaminen, mielenterveyttä ja päihteettömyyttä edistävä ja ongelmia ehkäisevä työ, mielenterveys- ja päihdepalvelujen järjestäminen sekä ohjauskeinojen kehittäminen. Ulkoisen loppuarvioinnin mukaan suunnitelmalla oli myönteinen vaikutus erityisesti tietoisuuden lisääntymiseen, asiakkaan aseman vahvistamiseen, edistävän ja ehkäisevän työn- sekä palvelujärjestelmän kehittämiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016.)

Kansallisen mielenterveys- ja päihdesuunnitelman toimeenpanon ohjausryhmä esitti loppuraportissaan, että vuoteen 2020 saakka asiakkaan asemaa vahvistetaan monipuolistamalla palveluja, jonka seurauksena palvelut ovat saavutettavia ja saatavuudeltaan riittäviä sekä ottamalla käyttöön yhdenvertaisuutta tukevia keinoja asiakkaan valinnanvapauden toteuttamisessa. Monimuotoisten avopalvelujen ja sähköisten palvelujen kehittämistä jatketaan. Vakiinnutetaan kokemusasiantuntijuuden käyttöä, omaisia ja läheisiä huomioivia työmuotoja sekä otetaan käyttöön kuntoutumista ja työhön pääsyä tukevia toimenpiteitä. Edistävää ja ehkäisevää työtä lisätään ja toteutetaan eri hallinnonaloilla. Itsemurhien ehkäisyä jatketaan, mielenterveystaitoja vahvistetaan sekä peruspalveluissa otetaan kattavasti käyttöön edistävän-, ehkäisevän työn ja varhaisen tunnistamisen että hoidon menetelmät. Palvelujen järjestämisessä ja hankinnoissa otetaan huomioon mielenterveys- ja päihdeongelmaisten erityiset tarpeet huomioiden haavoittuvimmat ryhmät. Mielenterveys- ja päihdetyön ohjauksen kehittämisessä keskeistä on tietopohjan parantaminen, vaikuttavien palvelujen riittävä tarjonta sekä tulevien sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavien alueiden ja kuntien välinen yhteistyö. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016.)

1.2. Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017 -2020

”Mielekästä elämää” -Pirkanmaan mielenterveys- ja päihdestrategia 2013 -2016 linjasi alueellisesti mielenterveys- ja päihdesuunnitelmia. Strategian painopisteinä olivat lasten ja

lapsiperheiden hyvinvointi, nuorten hyvinvointi ja osallisuus, työikäisten mielenterveys- ja päihdeongelmien hoito sekä ikääntyvien mielenterveys- ja päihdeongelmien varhaistunnistus. Alueellisen strategian tavoitteena oli tukea vanhemmuutta sekä myönteistä lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden kehittymistä, ehkäistä nuorten syrjäytymistä, vähentää ennen aikaista eläkkeelle jäämistä mielenterveys- ja käyttäytymisen häiriöiden perusteella, ylläpitää työkykyä ja edistää perheiden hyvinvointia sekä edistää ikääntyvien psyykkistä hyvinvointia, elämänlaatua, toimintakykyä ja itsenäistä kotona selviytymistä. (Varjonen -Toivonen, 2013.)

Strategian loppuarvioinnissa toimiviksi käytännöiksi muotoutuivat henkilökunnan osaaminen ja vahva ammattitaito, paikalliset ja hyvin toimivat hoitamisen käytännöt, vaikuttavien hoitomenetelmien ja ehkäisevän työn menetelmien käyttö, matalan kynnyksen palveluiden tarjoaminen, sote- integraation eteenpäinvieminen kunnissa, kokemusasiantuntijuuden käyttö, digitaalisuuden lisääminen ja kuntien osaamisen hyödyntäminen. Kehittämistarpeiksi nimettiin: hoidon kokonaisuuden pirstaleisuuden hallinta ja hoitoprosessin toimivuus, koska palvelut eivät muodosta tällä hetkellä toimivaa kokonaisuutta, hoitoon pääsemisessä on vaihtelua ja palvelutarpeen arvioinneissa on haasteita. Hoidon sisällössä ja laadussa on kehitettävä matalan kynnyksen hoitoa ja ennaltaehkäiseviä palveluja sekä päihdeettömyyttä tukevia hoitoja. Vaikuttavia hoitomenetelmiä on otettava käyttöön laajamittaisesti ja terapiapalveluita on otettava käyttöön myös perustasolla. Kehittämistarpeena tulevaisuudessa ovat myös yhteiset tietojärjestelmät, resurssien ja osaamisen kohdentaminen parhaalla mahdollisella tavalla, yhteistyön lisääminen ja palvelutarjonnan yhdenmukaistaminen kuntien välillä sekä kolmannen sektorin laadun varmistaminen ja monipuolisuus. (Pirkanmaa 2019.)

Tällä hetkellä alueellinen mielenterveys- ja päihdestrategia on osa Pirkanmaan alueellista hyvinvointikertomusta, jonka taustalla on alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2017 -2020. Alueellisina painopisteinä mielenterveys- ja päihdetyön näkökulmasta ovat:

- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, jossa tavoitteena on perheiden tukeminen ja mielen hyvinvoinnin seuraaminen.
- Ikäihmisten elämänhallinnan edistäminen, joka tapahtuu osallisuuden ja sosiaalisten verkostojen sekä toimintakyvyn lisäämisen avulla.
- Päihdeettömän elämäntavan tukeminen, joka mahdollistuu lisäämällä viestintää ja päihdeettömyyttä edistäviä valmiuksia sote ammattilaisten työssä.
- ”Savuttomuudesta terveyttä” teema, johon päästään lisäämällä viestintää savuttomuuden hyödyistä ja edistämällä savuttomuutta kouluissa.

(Varjonen -Toivonen, 2017.)

1.3. Nokian kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2017 -2020

Nokian kaupunginvaltuusto hyväksyi 2017 Nokian kaupungin hyvinvointisuunnitelman vuosille 2017 -2020. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelmassa hyvinvointisuunnitelman kaikki painopistealueet ovat vahvasti mukana. (Nokian kaupunki 2017.)

Hyvinvointisuunnitelmassa lasten ja perheiden hyvinvoinnin tavoitteena on, että hyvinvointierot ovat kaventuneet ja hyvinvointi on parantunut. Tämä tarkoittaa, että palvelut ovat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, aktiivisuutta edistävät, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettut.

Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnin tavoitteena on elämänhallinnan ja terveystottumusten parantuminen. Tämä tarkoittaa, että nuoret ja nuoret aikuiset löytävät oman elämänsä suunnan, osallisuus ja päihteetön elämä yleistyvät. Oheisessa taulukossa on koottuna hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet ja arviointimittarit.

Taulukko 1. Nuoret ja nuoret aikuiset: toimenpiteet sekä arviointimittarit

Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Nuorille tarjotaan tukea elämän murroskohtiin kehittämällä edelleen yhteistyötä eri toimijoiden kesken	Sote-palveluhenkilöstö, sivistyspalvelujohto ja -henkilöstö, työllisyyspalveluhenkilöstö, hyvinvointiryhmä, työllisyyden hoidon ryhmä	Talous- ja toimintasuunnitelma, hyvinvointitilinpäätös
Nuorten osallisuus otetaan toimintatavaksi päätöksenteossa ja palveluissa	Kaupungin johto ja henkilöstö, luottamusmiehet, nuorisovaltuusto	Talous- ja toimintasuunnitelma, kouluterveyskysely, Tampereen kaupunkiseudun nuorisokysely, EVA-menettelyt
Nokian kouluihin ja toisen asteen oppilaitoksiin laaditaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, joka sisältää toimintamallin ehkäisevään päihdetyöhön ja varhaiseen puuttumiseen, yhteistyöhön ja hyvinvoinnin vahvistamiseen	Sivistyspalvelujohto, sote-asiantuntijat, koulujen työntekijät, vanhempainyhdistykset, nuorisotyöntekijät	Koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmat, talous- ja toimintasuunnitelma, hyvinvointitilinpäätös, Tampereen kaupunkiseudun nuorisokysely, kouluterveyskysely, nuorten päihdemittari (ADSUME)

Työikäisten hyvinvoinnin tavoitteena on elintapojen kehittyminen myönteiseen suuntaan, aktiivisuuden ja hyvien ravitsemustottumusten myötä ja sairastavuuden sekä päihteidenkäytön vähentyminen (Nokian kaupunki 2017).

Taulukko 2. Työikäiset: Toimenpiteet ja arviointimittarit

Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Päihteettömyyden edistämisen valmiuksia vahvistetaan kehittämällä palveluverkkoa ja -ohjausta	Sote-palvelut vahvistettuna kolmannen sektorin toimijoilla, hyvinvointiryhmä, teemaryhmät, viestintäyksikkö	TEA-viisari -tiedonkeruu, Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma ja -arviointi hyvinvointitilinpäätöksen yhteydessä, palveluverkon ja ohjauksen toiminnallinen arviointi

Ikääntyvien hyvinvoinnin tavoitteena on osallinen ja toimintakykyinen kuntalainen, jonka yksinäisyyden kokemukset ovat vähentyneet ja toimintakyvyn ylläpitämisen edellytykset ovat parantuneet (Nokian kaupunki 2018).

1.4. Nokian Kaupunkistrategia

Nokian kaupunkistrategian (2017) "Elinvoimainen ja ekologinen Nokia 2027" missioksi on määritelty "Hyvinvoivat nokiaalaiset". Visioksi strategiassa on määritelty "Elinvoimainen, ekologinen Nokia". Toimintaa ohjaavina periaatteina ovat palvelu, välittäminen, toimiminen fiksusti (taloudellisesti) ja uudistuminen. Kaupunkistrategia tarjoaa hyviä lähtökohtia mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi seuraavien strategisten tavoitteiden avulla:

- Aktiivinen ja hyvinvoiva nokiaalainen
- Kasvua mahdollistava kaupunkirakenne ja liikenneverkko
- Pirkanmaan paras yritys kunta
- Kestävät ratkaisut ja ekologiset teknologiat
- Rohkeat uudet toimintamallit

Aktiivinen ja hyvinvoiva kuntalainen toimii ennaltaehkäisevästi lisätäkseen omaa henkistä hyvinvointiaan ja vähentääkseen päihteiden haittoja. Hän käyttää hyödykseen matalan kynnyksen palveluja, kun niihin on tarvetta. Lisäksi tuetaan nokiaalaisten omaa vastuuta ja päätöksentekoa hyvien valintojen lisäämiseksi. Ammattilaisilta kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen ja lisääminen edellyttää palveluverkon yhtenäistämistä, siten että asiakkaan tarvitessa ennaltaehkäiseviä tai jo korjaavia palveluita on palveluprosessi selkeä. Rohkeita uusia toimintamalleja on syytä kehittää lisää palvelemaan kuntalaisia, digitaalisuuden lisääminen mahdollistaa itsehoidon ja ennaltaehkäisyn tai nopean saavutettavuuden paranemisen. (Nokian kaupunki 2017/2.)

1.5. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelman taustatekijät

Paikallisten mielenterveys- ja päihdeolojen kuvaamisessa on käytetty apuna tilasto- ja indikaattoripankki SOTKA-netin (Liite 1.), kouluterveyskyselyn tilastotietoja vuodelta 2017 ja Nokian kaupungin hyvinvointikertomusta 2013 -2016.

Sosioekonomisista tekijöistä työttömyys on yhteydessä mielenterveys- ja päihdepalveluiden tarpeen kasvuun. Pitkäaikaistyöttömyys on vakava mielenterveys- ja päihdehäiriön riskitekijä etenkin miehille. Yleinen työttömyysaste sekä koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 – 24-vuotiaiden määrä ennakoivat päihdehaittojen kasvua. Myös toimeentulovaikeudet lisäävät mielenterveys- ja päihdeongelmien riskiä. Nokiassa työttömien ja toimeentulotukea saavien määrä on kasvanut ja toimeentulovaikeuksia arvioidaan olevan joka viidennellä taloudella. (Nokian kaupunki 2017.)

Nokian kaupungin omien seurantatilastojen mukaan lapsiperheiden sosiaalipalveluiden käyttö on noussut, lapsiperheiden kotipalvelun piirissä olevien perheiden määrä on lisääntynyt ja samalla tarve parisuhdetyölle on lisääntynyt. Lastensuojeluilmoitusten määrä on myös nousussa, vuonna 2014 tehtiin 581 ilmoitusta kun vuonna 2017 niitä tehtiin 642. Tehdyissä ilmoituksissa perheväkivallan osuus oli nousussa. (Nokian kaupunki 2017.) Perhekeskuksen käyntimäärät ovat kasvaneet 18,7 % ja asiakasmäärät 9,6 % vuodesta 2016 vuoteen 2017. Käyntimäärien lisääntymisen taustalla yhtenä selittävänä tekijänä on se, että asiakkaiden tilanteet ovat haastavampia ja monitahoisempia kuin aiemmin. (Perhekeskus.)

Nuorten yksinäisyyden ja ahdistuneisuuden kokemukset ovat lisääntyneet kouluterveyskyselyn tulosten mukaan. Erityisesti lukioikäiset tytöt kokevat olevansa merkitsevästi ahdistuneempia kuin muut vastaavan ikäiset. Kouluterveyskyselyn mukaan kokemus koulukiusaamisesta on lisääntynyt ammatillisessa koulutuksessa kun taas lukiossa kokemus koulukiusaamisesta on vähentynyt. Toisaalta koulunkäynnin mielekkyys on lisääntynyt ammatillisessa koulutuksessa, noin 82,2 % kyselyyn vastanneista pitää koulunkäynnistä. Kun taas lukiossa koulunkäynnin mielekkyys on laskenut yli 10 % edelliseen kyselyyn verrattuna. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinninlaitos 2017.)

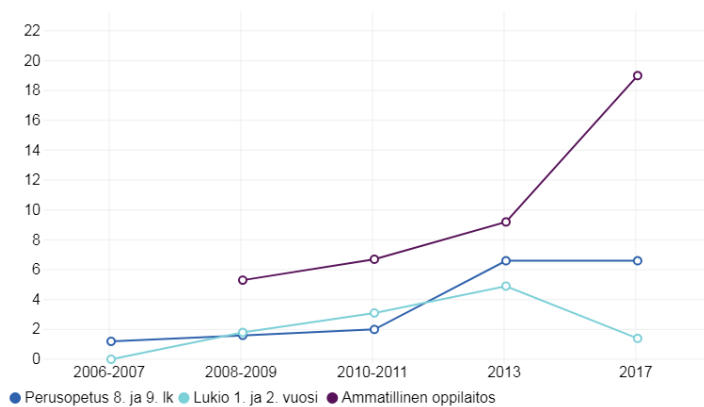
Nuorten varhaiset päihdekokeilut sekä koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet tai koulutuksen ulkopuolelle jääminen lisäävät mielenterveys- ja päihdeongelmien riskiä sekä palveluiden kysynnän kasvua. Nokiassa nuorten päihteiden käyttö onkin kaupunkiseutua yleisempää. (Sotkanet 2018, Liite 1.)

Alkoholijuomien myynti on vähentynyt Nokiassa, kun taas tilastoimattoman alkoholin kulutus on kokemuksen mukaan lisääntynyt (Nokian kaupunki 2017). THL:n Kouluterveyskyselyn (2017) mukaan nuorten alkoholinkäyttö on Nokiassa vähentynyt 8. ja 9. luokan oppilaiden ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden kohdalla. Yleinen havainto yläkoulu- ja ammattikouluikäisten osalta

kouluilla, nuorisotiloilla ja SPR:n katutyössä on, että esimerkiksi humalahakuinen juominen on vähentynyt tai niiden nuorten määrä, jotka käyttävät usein alkoholia. Kuitenkin on havaittavissa, että muu päihtymistarkoituksessa käytetty aine esim. kannabis tai lääkkeiden väärinkäyttö näkyy katukuvassa enemmän ja arkikokemuksen mukaan päihteidenkäyttö on lisääntynyt laittomien päihteiden, erityisesti kannabiksen osalta merkittävästi.

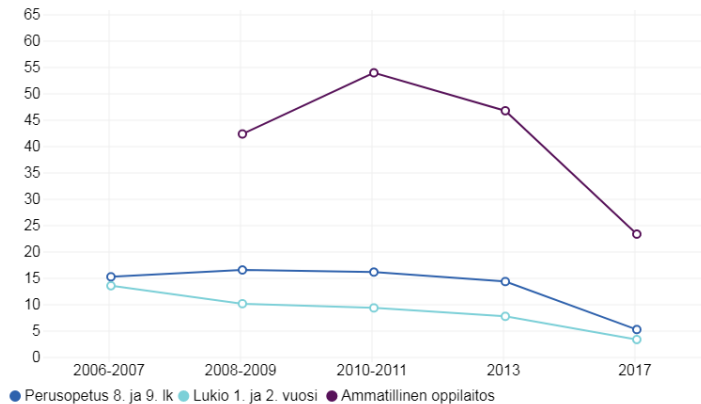
Nuuskan käyttö on lisääntynyt huolestuttavasti Nokialla, erityisesti ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden kohdalla. Päivittäin nuuskaa ilmoitti käyttävänsä 19 % ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista, kun vuonna 2015 vastaava luku oli n. 13 %. (Taulukko 3). Rahapelejä viikoittain pelaavien nuorien määrä on Kouluterveyskyselyn mukaan merkitsevästi nousussa 8. ja 9. luokkalaisten sekä lukion opiskelijoiden keskuudessa. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2017.)

Taulukko 3. Nuuskan käyttö

Positiivisena muutoksena on se, että Kouluterveyskyselyn (2017) mukaan päivittäin tupakoivien määrä (Taulukko 4.) on vähentynyt merkittävästi, erityisesti ammatillisen opetuksen keskuudessa.

Taulukko 4. Tupakoi päivittäin, %

Työikäisten osalta Sotkanetin tilaston mukaan depressiolääkkeistä korvausta saaneiden määrä on vähentynyt Nokialla, kuten valtakunnallisestikin, merkittävästi. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset ovat hieman lisääntyneet, kuten myös huumausainerikokset. Rattijuopumusten määrä on edelleen yli seutukunnan. Kokemuksellisen tiedon mukaan monipäihde- ja rahapeliongelmat ovat kasvaneet. Hoitoon ohjautuminen on tehostunut ja kynnyks palveluiden piiriin pääsyn osalta madaltunut. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen neuvonta- ja ohjausajan käyttö on lisääntynyt, jolloin ongelmiin on mahdollista puuttua aiemmin. Päihdehuollon avopäihdehoidossa olevien määrä on ollut kasvussa. Tehostetun varhaisen puuttumisen avulla pyritään ehkäisemään ja vähentämään runsaasti päihteitä käyttävien toimintakyvyn laskua. (Nokian kaupunki 201.)

Ikäihmisten kohdalla masennuksen kokemukset ja yksinäisyys kuvautuvat indikaattoreista, kuitenkin depressiolääkkeistä korvausta saaneiden yli 65-vuotiaiden määrä on samaa tasoa kuin seutukunnalla (Nokian kaupunki 2017, Sotkanet 2018). Ikääntyvien yksinäisyyden kokemukset ja masennus lisäävät alkoholinkäytön riskiä. Valtakunnallisen vanhuspalvelulain selvityksen mukaan ikääntyvät tarvitsevat enemmän päihde- ja mielenterveyspalveluita. Osana Ikäneuvo-hanketta on Nokialla käynnistetty Lähitori toiminta. Lähitorin keskeisiä tavoitteita on mm. tarjota ikääntyneille ja heidän läheisilleen neuvontaa ja ohjausta sekä mahdollisuus kohdata muita ikäihmistä, osallistua erilaisiin tapahtumiin ja ryhmätoimintaan sekä löytää mielekästä tekemistä vapaaehtoistyöstä. (Nokian kaupunki 2018.)

2. MIELEKÄS JA HYVINVOIVA NOKIA 2019–2021

Suunnitelman *missiona* on kehittää palvelurakennetta ja -kulttuuria sekä ammatillisia toimintakäytäntöjä niin, että palvelut muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, hoito- ja palveluketjut ovat koordinoituja ja ongelmat tunnistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

2.1. Mielensterveys- ja päihdesuunnitelman arvot

Mielensterveys- ja päihdetyön kehittämisen arvot ovat:

Ammatillisuus

Ammatillinen toiminta perustuu asiakkaan ja potilaan oikeuksiin, jotka takaavat oikeuden laadultaan hyvään palveluun ja kohtaamiseen. Työntekijöillä on ammatillista osaamista, joka vastaa työn ammatillista vaatavuutta.

Asiakaslähtöisyys

Palvelut räätälöidään ottamalla huomioon yksilölliset tarpeet sekä läheiset ja lähiyhteisö. Palvelunkäyttäjä kohdataan tasavertaisena kumppanina ja aktiivisena toimijana. Palvelutoiminnassa vahvistetaan palvelunkäyttäjän omahoitoa sekä vastuuta omasta hyvinvoinnista.

Yhteisöllisyys ja osallisuus

Mielensterveys- ja päihdetyön kehittämässä lisätään ammatillista vuoropuhelua ja osaamisen vaihtoa sekä hyödynnetään kokemusasiantuntijuutta ja vertaistukea. Palvelunkäyttäjälle annetaan tietoa sekä varmistetaan palveluprosessin läpinäkyvyys.

2.2. Mielensterveys- ja päihdesuunnitelman visio, kehittämisen painopisteet ja tavoitteet

Suunnitelman *visiona* on vahvistaa peruspalveluiden voimavaroja, osaamista ja palvelukokonaisuutta sekä edistää kuntalaisten omaa ja järjestöjen toimintaa mielensterveyden ja päihteettömyyden edistämiseksi.

Tavoitteena on vahvistaa mielenterveyttä ja päihteettömyyttä suojaavia tekijöitä sekä vähentää mielenterveys- ja päihdeongelmien riskitekijöitä. Palveluita kehitetään toiminnallisena kokonaisuutena. Palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään järjestöjen ja kuntalaisten omaa toimintaa mielenterveyden ja päihteettömyyden edistämiseksi.

Visiossa painotetaan ennaltaehkäisevän työn merkitystä, palveluiden koordinoitua ja kehittämistä kokonaisuutena, jolloin hoitopolku ei pirstaloidu. Lisäksi mielenterveys- ja päihdehäiriöiden ennaltaehkäisyssä ja hoidossa on kolmannella sektorilla merkittävä tehtävä. Kuntalaisten omaa aktiivisuutta hyvinvoinnin lisäämiseksi on tuettava.

Suunnitelman keskeiset painopistealueet ovat:

- **Palveluita kehitetään toiminnallisena kokonaisuutena** – ajatuksella mielenterveys- ja päihdetyö kuuluu kaikille
- **Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja päihteetöntä elämäntapaa edistetään** tukemalla vanhempien kasvatustehtävää
- **Työikäisten mielenterveys- ja päihdehoito järjestetään asiakaslähtöisesti** avohoitona ja lähipalveluna
- **Ikääntyvien mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen ja hoito**

Taulukko 5. Suunnitelman painopisteet ja tavoitteet

Painopiste: Palveluita kehitetään toiminnallisena kokonaisuutena ajatuksella mielenterveys- ja päihdetyö kuuluu kaikille

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho	Arviointimittarit	Aikataulu
Siirretään mielenterveys- ja päihdetyön painopistettä korjaavista erityispalveluista ehkäisevään työhön ja varhaiseen tunnistamiseen.	Lisätään matalankynnyksen palveluita ja ennaltaehkäiseviä työtapoja ja menetelmiä	Perusturvajohtaja, perusturvan palvelualueiden esimiehet ja henkilöstö	Käyntimäärät psykososiaalisissa palveluissa: koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, oppilas- ja opiskeluhuolto, perhekeskus, mielenterveys- ja päihdepalvelut (neuvonta- ja ohjauksen käyttö), laitos- ja avokatkaisujen määrä/ vuosi, lastensuojelun sijaishuollon hoitovuorokaudet/vuosi NOSTE kioskin kävijämäärät/vuosi	vuosittain
Vahvistetaan perus- ja avopalveluita, lisätään konsultatiivista työtettä, koulutusta ja palveluiden koordinoointia.	Yhteistyön lisääminen eri palvelualueiden välillä Henkilöstön kouluttaminen		Henkilöstöresurssin lisäys/vuosi Henkilöstölle järjestetyt koulutukset/vuosi	vuosittain
Otetaan huomioon läheisten tuen tarve, tarjoamalla keskustelua tai ohjaamalla kolmannen sektorin palveluihin (FinFami ym.).	Lapset puheeksi mallin käyttöönotto jokaisessa palvelukeskuksessa sekä omaisen jaksamisesta kysyminen		Nokialaisten yhteydenotot omaisjärjestöihin esim. FinFami ry:n/vuosi Lapset puheeksi malliin koulutettujen määrä	vuosittain
Tuetaan kuntalaisten omahoitoa ja hyödynnetään kokemusasiantuntijuutta kehittämisessä.	Motivoidaan kuntalaisia kolmannen sektorin toimintaan Kerätään asiakaspalautetta		Sosiaalityön asiakasraati, (kokemusasiantuntijuus) Asiakaspalaute	vuosittain

	aktiivisesti ja hyödynnetään sitä.			
--	------------------------------------	--	--	--

Painopiste: Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja päihteetöntä elämäntapaa edistetään tukemalla vanhempien kasvatustehtävää.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho	Arviointimittarit	Aikataulu
Tuetaan lapsia, nuoria ja perheitä ensisijaisesti omassa lähiympäristössään tukemalla vanhempien kasvatustehtävää ja kasvuympäristön suojaavia tekijöitä.	Toteutetaan hyvinvointia tukevaa ehkäisevää työtä, ongelmien varhaista tunnistamista ja ohjataan tarpeenmukaiseen hoitoon	Sosiaalityön johtaja, palvelualueiden esimiehet ja henkilöstö, koulujen oppilashuolto	Kouluterveyskyselyn ja SOTKA-netin indikaattorit (humalajuominen, huumeiden, tupakan ja nuuskan käyttö, koettu ahdistuneisuus) Käyntimäärät psykososiaalisissa palveluissa: perhekeskus (neuvolapsykologit, perheneuvola ja nuorisotiimi) Lapsiperheiden sosiaalityön, perhetyön ja kotipalvelun käynnit/vuosi Oppilas- ja opiskeluhuollon käynnit/vuosi	vuosittain
Selkiytetään hoitopolkuja ja varmistetaan hoidon jatkuvuus	Sovitetaan käytännöistä hoidon siirtyessä toiseen yksikköön.		Prosessikuvaukset hoitopoluista ja selkeät yhteistyösopimukset yksiköissä	12/2021
Luodaan erityistä tukea tarvitsevia lapsia, nuoria ja perheitä varten monialaisia toiminta- ja yhteistyökäytäntöjä, pyritään tukemaan heitä lähiympäristössään, luodaan toimivia palvelukokonaisuuksia.			Lastensuojeluilmoitusten määrä, tehdyt palvelutarpeen arvioinnit lapsiperheiden sosiaalityössä, kodin ulkopuolisten sijoitusten määrä, perhetyön ja kotipalvelun asiakasmäärät	vuosittain

			Systeemisen lastensuojelumallin käyttö	
Lisätään osallisuuden kokemusta nuorille	Mahdollistetaan osallistuminen päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen		Nuorisotoimen asiakasmäärät Wauto-projekti	vuosittain
Tuetaan mielenterveys- ja vuorovaikutustaitoja opetuksessa. Tavoitteena auttaa nuoria löytämään elämänsä suunta.	Otetaan taitojen kehittäminen osaksi opetusta		Selvä pää -projektin toteutuminen	12/2021
Tehostetaan ehkäisevää päihdetyötä ja pyritään vähentämään nuorten päihteidenkäyttöä sekä riippuvuuskäyttäytymistä, tekemällä yhteistyötä 3. sektorin kanssa.	Kolmannen sektorin yhteistyö oppilaitosten kanssa	Sivistyspalvelut	SOTKA-net indikaattorit	12/2021
Laaditaan Nokian kouluihin ja toisen asteen oppilaitoksiin ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.		Sivistyspalvelut		12/2021
Otetaan Nuorten päihdemalli aktiiviseen käyttöön kunnallisissa palveluissa.	Webropol kysely käyttöönotosta	Mielenterveys- ja päihdetyön ryhmä	Kyselyn tulokset	12/2020

Painopiste: Työikäisten mielenterveys- ja päihdehoito järjestetään asiakaslähtöisesti avohoitona ja lähipalveluna

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho	Arviointimittarit	Aikataulu
Edistetään työikäisten omahoitoa, työkyvyn ylläpitämistä ja ongelmien varhaista tunnistamista. Edistetään työikäisten päihteettömyyttä	Lisätään matalankynnyksen palveluja eri palvelualueille Ohjataan kolmannen	Perusturvajohtaja, perusturvan palvelualueiden esimiehet ja henkilöstö	SOTKA-netin indikaattorit: Alkoholin myynti asukasta kohti, depressiolääkkeistä korvausta saaneet 18-64-v., mielenterveysperustaisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64-v., mielenterveyden	vuosittain

	sektorin palveluihin		ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyttä saavat % 16-54-v. , , päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat, päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastolla hoidossa olleet, psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät, päihdehuollon ja psykiatrian avopalvelujen asiakkaiden määrä, poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset	
Tuetaan perheiden hyvinvointia ja ehkäistään mielenterveys- ja päihdeongelmien siirtyminen yli sukupolvien.	Palveluissa huomioidaan ja otetaan puheeksi perheen lapset sekä läheiset		Lapset puheeksi malliin koulutettujen määrä	12/2021
Ylläpidetään ja edistetään työikäisten mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien työttömien työ- ja toimintakykyä	Ohjataan kuntouttavaan työtöimintaan työttömiä työnhakijoita		Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärät vuosittain	vuosittain
Vahvistetaan kunnallisten palveluiden mielenterveys- ja päihdeosaamista.	Tarpeenmukaisen koulutuksen järjestäminen		Henkilöstön osaamisen kartoittaminen kehityskeskusteluissa	vuosittain
Koulutetaan henkilöstöä lähisuhdeväkivaltaan puuttumiseen.	Lapset puheeksi - mallin / Epras-mallin koulutukset ja käyttöönotto		Koulutusmäärät/vuosi	12/2021

Painopiste: Ikääntyvien mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen ja hoito

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho	Arviointimittarit	Aikataulu
Kartoitetaan palvelutarpeen arvioinnissa ikäihmisten yksinäisyyden kokemukset, masennusoireet ja päihteidenkäyttö.	Otetaan puheeksi palvelutarpeen arvioinnissa	Perusturvajohtaja, perusturvan palvelualueiden esimiehet ja henkilöstö	SOTKA netin indikaattorit RAI mittarin tulokset	vuosittain
Vahvistetaan kotiin annettavia palveluita ja toimintakykyä ylläpitävää toimintaa.	Henkilöstöresurssin lisääminen Koulutus		Uudet vakanssit/vuosi Koulutusten määrä/vuosi Setorin käyntimäärät/vuosi	vuosittain
Tiivistetään yhteistyötä 3.sektorin toimijoiden kanssa.	Uusien toimintamuotojen kehittäminen yhteistyössä			12/2021

2.3. Seuranta ja arviointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä ja koskee kunnan kaikkia toimialoja. Hyvinvointiryhmä ohjaa hyvinvointiohjelmien ja -suunnitelmien valmistamista ja päivitystä. Hyvinvointityöryhmä arvioi mielenterveys- ja päihdesuunnitelman toteutumista vuosittain hyvinvointitilinpäätöksessä, jonka valmistelussa ovat mukana ns. teematyöryhmät. Mielenterveys- ja päihdetyön ryhmä vastaa mielenterveys- ja päihdesuunnitelman valmistelusta, jalkauttamisesta ja tekee yhteistyötä mielenterveys- ja päihdemittarien arviointiprosessissa hyvinvointiryhmän kanssa. Mielenterveys- ja päihdeohjelman seurannan tueksi valitaan kunnan hyvinvointitilinpäätöksen sekä seurantilasto- ja indikaattoripankki SOTKA–netin mielenterveys- ja päihdehaittoja kuvaavat indikaattorit. Mielenterveys- ja päihdetyön ryhmä seuraa mittareita vuosittain ja raportoi hyvinvointiryhmälle mielenterveys- ja päihdeasioista sekä niissä tapahtuneista muutoksista

LÄHTEET

Nokian kaupunki (2017) Hyvinvointikertomus 2013-2016 ja hyvinvointisuunnitelma 2017-2020. https://www.nokiankaupunki.fi/wp-content/uploads/2017/09/Hyvinvointikertomus_2013-2016-ja-hyvinvointisuunnitelma_2017-2020.pdf. Luettu 27.4.2018.

Nokian kaupunki (2017/2) Nokian kaupunkistrategia Elinvoimainen, ekologinen Nokia 2027. <https://www.nokiankaupunki.fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-hankkeet/uusi-nokia-2027/>. Luettu 15.5.2018.

Nokian kaupunki (2018) Kotoisa ehto. Ikääntyneen väestön hyvinvointiohjelma 2018-2021. <https://www.nokiankaupunki.fi/wp-content/uploads/2017/12/KOTOISA-EHTOO-2015-2017.pdf>. Luettu 15.9.2018.

Perhekeskus (2018). Perhekeskuksen oma tilasto.

Pirkanmaa (2019) Päihde- ja mielenterveyspalvelujen teemaryhmän loppuraportti 23.5.2017. http://www.pirkanmaa.fi/wp-content/uploads/Loppuraportti_p%C3%A4ihdejamienterv.pdf. Luettu 4.8.2018.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri (2013) Mielekästä elämää. Pirkanmaan mielenterveys- ja päihdestrategia 2013-2016. <https://www.tays.fi/download/noname/%7B1963E97D-9B49-4843-8E2C-48338F390F51%7D/30879>. Luettu 3.5.2018.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2016) Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015. Suunnitelman loppuarviointi ja ohjausryhmän ehdotukset. <https://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3694-2>. Luettu 3.5.2018.

Sotkanet (2018) Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos. <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>.

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos (2017) Kouluterveyskysely 2017. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>

Varjonen -Toivonen, M. (2017) Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017-2020. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Perusterveydenhuollon yksikkö. 26-71.

Liitteet

Liite 1. Sotkanet indikaattorit

		2013	2014	2015	2016	2017
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	11,3		11,8		12,2
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Tampereen seutukunta	10,4				12,5
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Nokia	8,6				10,5
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	11,5		11,8		11
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tampereen seutukunta	11,5				11,9
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Nokia	13,6				6,6
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	9,7		11,6		12,7
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tampereen seutukunta	11				14,5
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Nokia	9				16
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	8,9		8,4		7,9
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Tampereen seutukunta	9,1				8,8
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Nokia	9,5				7,4
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	21		21,6		20,9
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tampereen seutukunta	22,9				27,1
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Nokia	27				24,1
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	13		12,4		11,8
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tampereen seutukunta	13,9				15,1
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Nokia	8,9				9,6
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	7		6,2		5,8
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Tampereen seutukunta	7,5				6
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Nokia	6,6				4,7
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	4,5		4,3		3,3
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tampereen seutukunta	4,4				5,2
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Nokia	8,1				10,1
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	1,2		1,3		1,1
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tampereen seutukunta	1,2				1,1
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Nokia	1,2				0,7
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Koko maa	9,4	8,6	8,3	8,3	
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Tampereen seutukunta	7,6	7,1	6,6	6,5	
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Nokia	8,9	7,4	6,7	6,7	
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta	Koko maa	2,8	3,4	4,1	4,7	4
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta	Tampereen seutukunta	4,6	4,9	4,8	6	4,8
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta	Nokia	4,4	5,1	4	5,2	4,4
Pitää koulunkäynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	61,5		63,4		59,8
Pitää koulunkäynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Tampereen seutukunta	62,7				59,3
Pitää koulunkäynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Nokia	53,6				61,2
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	Koko maa	7	6,4	6,6	6,6	6,5
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	Tampereen seutukunta	6,7	5,9	6,5	6,4	6,5
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	Nokia	4,2	6,1	6,5	5,4	6,2
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta	Koko maa	4,2	4	4,3	4,6	5
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta	Tampereen seutukunta	3,8	4,3	4,9	5,3	5,4
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta	Nokia	1,9	2,1	5,2	2,3	3,4
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta	Koko maa	3,3	3,2	3,2	3,1	3,2
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta	Tampereen seutukunta	3,1	3,1	3,2	3	3,1
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta	Nokia	3,6	3,7	3,7	3	3,6
Toimeentulotukea saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Koko maa	14,9	15,5	15,5	15,2	
Toimeentulotukea saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Tampereen seutukunta	15,4	16,2	16,1	15,5	
Toimeentulotukea saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Nokia	15,2	14,6	15,2	15,4	
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Koko maa	7	7,2	7,4	7,4	
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Tampereen seutukunta	7,4	7,7	8,2	8,1	
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Nokia	5,2	5,6	6	6,4	
Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä	Koko maa	1,4	1,5	1,6	1,7	
Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä	Tampereen seutukunta	1,4	1,5	1,6	1,8	
Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä	Nokia	1	1,2	1,4	1,9	
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	12,1		9,9		10,2
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Tampereen seutukunta	10,3				9,7
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Nokia	13,8				9,1
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	34,3		30,7		28,1
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tampereen seutukunta	33,9				29,7
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Nokia	47,7				33
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	19,3		18,3		18,3
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tampereen seutukunta	17,8				17,1
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Nokia	22,2				20,3
Työttömät, % työvoimasta	Koko maa	11,2	12,4	13,3	13,2	11,5
Työttömät, % työvoimasta	Tampereen seutukunta	13,4	14,6	15,5	15,8	12,5
Työttömät, % työvoimasta	Nokia	12,9	14,1	14,1	14,4	11,3

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2018